

MUSEIBANAN I MARIEFRED 50 ÅR - EN HOBBY MED MÅNGA SPÅR

- Klart för avgång! På Mariefreds station och den smalspåriga (600 mm) museibanan Östra Södermanlands järnväg (ÖSIJ) klingar stinsen, eller tågklararen, som han eller hon egentligen tituleras, i avgångsklockan på stationshuset. Konduktören, eller tågbefälhavaren som han eller hon egentligen tituleras, ger klartecken och får avgångssignal av stinsen, med ett avmätt men effektivt svingande av den grönvita signalstaven.

I det svartglänsande lilla ångloket släpper lokföraren lös ångkraften i rör och cylindrar alltmedan eldaren frenetiskt skyfflar in kol. Loket fnyser igång med ett manande tjut. När tåget ångar iväg hälsar stins och tågpersonal varandra med en artig honnör.

I sista vagnen står bromsaren vid sin bromsvev. Beredd att vid behov bistå lokföraren med bromsningen så att bromsningen sker mjukt utan ryck. Till båtad för passagerare och materiel.

Visst verkar det roligt! Och nog är tågpersonalen ganska stilig i sina gammaldags uniformer. Under årets trafiksäsong 1 maj till 26 september är det många av passagerarna som kommer att få något långtansfullt i blicken. Tänk om...

ÖSIJ firar 2009 sitt 50 årsjubileum som järnväg. Tågtrafiken började nämligen redan 1959 på banan i Lina bruk utanför Södertälje. Sex år senare flyttade föreningen till Mariefred i samband med att man av SJ fick överta den normalspåriga banan mellan Läggesta och Mariefred. Sträckan byggdes därvid om till smalspår.

Tåg omväxlande hobby

Men tåg som hobby? Hur, när, vem, vad och varför, Per Englund, ordförande i ÖSIJ?

– Får jag bläddra lite fritt bland frågetecknen och börja med "varför" så är grunden förstås ett intensivt och genuint intresse för allt som rör tåg och tågtrafik av gammalt märke, säger Per Englund. Intresset kan sedan ta sig uttryck i att underhålla och reparera våra gamla lok och vagnar. Vi disponerar 11 ånglok med det äldsta från 1889 och ett antal passagerar- och godsvagnar av olika ålder och ursprung, liksom några motorlok. Eller också kan man välja att hålla på med underhåll av stationsbyggnader, bana, spår och växlar. Vi kör ca 25 000 passagerare per år under vår trafiksäsong så det krävs ett löpande underhåll på lok, vagnar och bana. Därmed också sagt att behovet att få med intresserade människor att jobba aktivt inom ÖSIJ är stort.

För detta finns utbildningsvägar att gå, fastställda av Järnvägsstyrelsen, vilket ÖSIJ har att följa. I den ena börjar man som stationskarl – tågbefälhavare (konduktör) – tågklarare ("stins") – tågledare. Den andra går från eldareelev- eldare- till ångloksförare (efter att ha blivit godkänd som tågbefälhavare).

– Från 14 år finns också möjligheten att utbilda sig till biljettförsäljare på station eller biljettgranskare på tåg, något som inte kräver utbildning i trafiksäkerhetstjänst, framhåller Per Englund. På det här sättet kan vi få med yngre eller personer som av olika skäl inte vill gå de mer utförliga utbildningarna.

Bara att välja

– Ren verkstadstjänst och banarbete lockar många teknikintresserade. Det närmaste åren finns också möjligheten att vara med om att bygga järnväg till Taxinge. Där gäller det ofta att förena tekniskt intresse med rent uppfinnarsnille eller ha snickar- och målarhandlag. Andra är roade av att jobba i caféet, en viktig PR-funktion... Det är med andra ord bara att välja, menar Per Englund.

– Bland dem som jobbar inom ÖSIJ finns också alla slags personer, ålders- och yrkeskategorier representerade. Flera arbetar alltså inom SJ eller något annat tåg företag medan andra passar på att på fritiden helt enkelt realisera ett gammalt intresse. Många pensionärer tar tillfället att byta bana, så som när man lämnat sitt tidigare yrke. Det är inte heller som man kanske kan tro en tydligt manlig sysselsättning, utan verksamheten lockar allt fler kvinnor. Vi har till exempel en kvinnlig maskinchef.

Ett "praktikfall" – en långvägare

Men låt oss välja en person ur verkliga livet som illustration. Ett i alla bemärkelser lödligt "praktikfall" är Hans Wicklund, som gått den långa vägen – från lite allmänt järnvägsintresse i ungdomen till att köra ånglok i Mariefred.

– För mig började det med modelljärnväg och tidningen Allt om Hobby. I förstautgåvan av tidningen – en bok – fanns ett stort reportage om ÖSIJ, Linabanan och starten i Mariefred. Den lånade jag på biblioteket och plöjde.

– Jag lyckades senare övertyga mina föräldrar om ett besök i Mariefred våren 1968, jag var då 11 år. Min klarinettlärare Anders Hässler visade sig sedan vara järnvägs- och spårvägsintresserad samt också lokförare på ÖSIJ. Han tog mig med på ett första "prova-på-jobb" 1973 och på den vägen är det.

– Jag började med att jobba på banan med spårbygge och på förlängningen av spåret till dåvarande Läggesta södra. Sedan blev jag bromsare, eldare, konduktör, tågledare och lokförare i nämnd ordning.

Rullade på

– Sedan rullade det på. Jag har till exempel varit styrelseledamot i två perioder, ordförande, ansvarig för stationstjänsten inom trafikavdelningen, chef för banavdelningen, chef för maskinavdelningen. Dessutom spelat i Jernbanekapellet, en liten men god orkester som brukar underhålla i samband med olika ÖSIJ-evenemang.

– Det har givetvis hänt mycket på banan under alla de här åren. Under min ordförandetid till exempel renoverade vi verkstaden och byggde ett nytt lokstall. Svealandsbanan kom till stånd med en rad förhandlingar med Banverket och SJ. Jag var också med om att börja förhandlingarna om Taxingebanan och får nu, åter i styrelsen, möjlighet att vara med om att slutföra ombyggnaden till smalspår mellan Läggesta nedre och Taxinge.

Du är uppenbarligen fångad av ditt järnvägsintresse. Varför till exempel just 600-banor?

– Allmänt ser jag 600-banorna och deras teknik som särskilt intressant eftersom det är en äldre teknik. Sedan är det alltid roligt att få visa våra besökare att detta är originalfordon från järnvägar, som faktiskt fungerade för allmäntrafik och var viktiga för den bygd de betjänade. Att också få förverkliga och föra ÖSIJ vidare tillsammans med goda föreningskamrater är mycket stimulerande.

– Som synes finns det sysselsättning för nära nog alla intressen inom järnvägshobbyn inom ÖSIJ. Jag instämmer med Per Englund och säger välkommen i gänget. Ta kontakt med någon av oss inom ÖSIJ, börja gärna med att gå in på vår hemsida www.oslj.nu.

Med andra ord alla järnvägsintresserade: Klart för avgång!

Lars H Eriksson

Ytterligare upplysningar: Per Englund, tel. 076-842 54 78; Hans Wicklund, tel. 070- 639 37 22; Lars H Eriksson, tel. 08-20 20 03.